

Biblické fragmenty

Jozef Jančovič
Blažej Štrba

Cleopas

Cleopas 2021

Meno Ježiš 10

Každý človek má svoje meno. V Biblii má meno neraz nosný význam na pochopenie osoby a jej poslania. Adam znamená, že človek pochádza zo zeme, Eva symbolizuje matku žijúcich, Abrahám zasa otca národov a meno Judita znamená židovka. Meno Ježiš je tiež významné meno, pripomína, že Pán je záchranou.

Tradícia Starého zákona

Kto trochu pozná španielsku kultúru, iste sú mu známe krstné dvoj-mená ako José María alebo Jesús María a pod. Hoci pre naše uši a tradíciu sú nezvyklé, faktom ostáva, že Španieli bežne používajú meno Jesús – Ježiš aj ako krstné meno. Vo väčšine kresťanskej Európy sa však toto meno nepoužíva. *Meno Ježiš je hebrejského pôvodu* a znamená „Pán (JHVH) zachraňuje; *Pán je záchrana*“. V Ježišových časoch sa už používala novšia forma *Ješú(a)*.

Pôvodné hebrejské meno *Jehošua* sa, prirodzene, nachádza aj v Starom zákone. Jeho nositeľom je viacero osôb. Prvou z nich je Jozue, Nunov syn, ktorý je obvyčajne známy ako

---

prvý vojnový vodca Izraelitov, ale menej známy ako Mojžišov sprievodca pri výstupe a zostupe z vrchu Sinaj. Bol strážcom vchodu do stánku zjavenia (porov. Ex 33,11) a napokon Mojžišovým nástupcom (porov. Nm 27,15-23; Dt 32,7-8) a vodcom ľudu do zaslúbenej zeme (porov. Joz 1–5). Kniha Sirachovcova ho preto volá Mojžišov nástupca v proroctve (porov. Sir 46,1). 2Kr 23,8 píše o inom Jozuem, ktorý bol mestským veliteľom. Podľa neho bola pomenovaná aj jedna mestská brána v Jeruzaleme. Takýto veliteľ sa musel vyznačovať mimoriadne vernou službou a lojalnosťou voči kráľovi.

Do tretice spomeňme ešte veľkňaza Jozueho, Josedekovho syna. Spomína sa spolu s júdskym námestníkom Zorobábelom ako obnoviteľ chrámu (porov. Ag 1,1). Vzbudený na duchu bol veľkňaz Jozue očistený od viny, obdarovaný novou autoritou a boli mu zverené ďalšie povinnosti. Prorok Zachariáš mu dáva hodnosť pomazaného a po obnovení chrámu bude korunovaný (porov. Zach 3–4; 6). Knihy Ezdráš a Nehemiáš ho nazývajú kratšou verziou *Ješúa*, ktorá znie takmer rovnako ako neskoršia aramejská forma mena Ježiš.

Z tohto stručného prehľadu badáme, že osoby, ktoré nosili meno Jozue, *zohrali dôležitú úlohu* pri vedení Izraelitov do zaslúbenej zeme, pri obrane mesta alebo pri poexilovej obnove chrámu. Nepochybne mimoriadnu dôležitosť zohrala práve postava Jozueho, Mojžišovho nástupcu vo vodcovstve, ktorý dokončil to, čo Mojžiš sice začal, ale sám dokončiť nemohol. Mojžiš na Pánov príkaz vyviedol ľud z Egypta a Jozue na Pánov príkaz voviedol ľud do zaslúbenej zeme. Prvý vyviedol z otroctva, druhý doviedol do požehnanej zeme. Tento posledný obraz je dôležitý pre chápanie mena *Ježiš z Nazareta*.

Meno Ježiš v období Nového zákona

V gréckom preklade Starého zákona má meno Jozue výslovnostnú podobu *Jésús*. Toto meno má aj jediný autor

starozákonného spisu, ktorý sa podpísal pod svoj spis – *Jésús*, syn Sirachov z Jeruzalema (porov. Sir 50,27). V novo-zákonnom gréckom texte má meno Ježiš presne takú istú grécku podobu ako všetky spomínané mená – *Jésús*.

V čase, keď sa písali knihy s veľkými gréckymi písmenami, plná podoba mena Jozue alebo Ježiš vyzerala nasledovne: IHCOUC, pričom grécke písmeno sigma Σ , aj keď vyzeralo ako latinské „C“, vždy sa vyslovovalo ako „s“. Inými slovami, vyslovovalo sa stále *Jésús*. Avšak odpisovači zvykli robiť skratky slov a predovšetkým dobre známych mien. A tak z gréckeho slova IHCOUC vynechali vnútorné písmená HCOU a vznikla skratka IC. Táto skratka je dobre známa z ikon, kde sa ňou označuje meno Ježiš. Skratkou XC sa obdobne myslí na iné grécke slovo XPICTOC (čítaj *christos*) Kristus. Meno Ježiš má teda ten istý význam ako meno Jozue.

Tu by som rád spomenul príhodu, ktorá sa stala pred tromi rokmi jednej mladej rodine. Mala viacero detí, dve z nich nosili biblické mená Jakub a Jeremiáš. Novonarodenému synovi chceli dať meno Jozue. Napodiv, úradníkom mestského úradu sa to nepozdávalo. Musel zasiahnuť miestny farár, ktorý písomne potvrdil, že meno Jozue nie je nebezpečné a nachádza sa aj v Biblii. Očividne odôvodnenie zabralo, a tak teraz, keď stretávam mladíka Jozueho, pripomínam si, aké vzácne meno nosí.

IHS – skratka mena Ježiš

V tejto súvislosti treba spomenúť jedného z najväčších kazateľov stredoveku – sv. Bernardína zo Sieny (1380 – 1444). Tento františkánsky reformátor je známy ako apoštol Najsvätejšieho mena Ježiš. Mnohých priviedol k obráteniu a zmiereniu. Kázanie spájal s Najsvätejším menom Ježiš, údajne ho používal ako prvý a tiež podstatne častejšie ako iní, pričom namiesto celého mena IHCOUC používal aj *monogram IHS*. Ako veľký šíriteľ hlbokej úcty k menu Je-

žiš je znázorňovaný s touto skratkou, ktorá je v slnečnom žiariacom disku. Otcovia jezuiti sa o sto rokov neskôr stali pokračovateľmi mimoriadnej úcty k menu Ježiš.

Pôvodne sa skratka IHS používala len namiesto celého mena Ježiš. Až oveľa neskôr sa začala vykladať symbolicky. Predpokladalo sa, že každé písmeno odkazuje na iné slovo, samozrejme, v latinčine, a teda *Iesus Homini Salvator* znamenalo *Ježiš človeka spasil* – krajšie Ježiš Hriešnikov Spasil. Aj keď tento výklad mena nie je pôvodný, obsahovo je však správny a od pôvodného významu mena Ježiš sa odchyľuje len trochu – Pán zachraňuje alebo Pán spasí.

Všetci autori písali spisy Nového zákona s minimálne 15 až 20-ročným odstupom od udalosti smrti, zmŕtvychvstania a nanebovstúpenia Pána Ježiša Krista. A tak naplnení Duchom Svätým a pod vplyvom jeho inšpirácie dávali mnohým udalostiam veľkonočný význam. Preto, keď opisujú meno Ježiš, hneď mu dávajú význam vyplývajúci nielen zo samotného mena, ale najmä z toho, čo Ježiš urobil pre človeka. Evanjelisti Matúš a Lukáš sa zhodujú v tom, že anjel prikázal pomenovať Máriino dieťa menom Ježiš (porov. Mt 1,21; Lk 1,31; 2,21). Anjel Jozefovi vysvetlil aj to, že mu má dať meno Ježiš, „lebo on vyslobodí ľud z hriechov“ (Mt 1,21). Boží posol, pochopiteľne, nevysvetľuje meno, ale úlohu Ježiša – Ježiš je vysloboditeľ ľudí z hriechov. To nedokáže nik z ľudí.

Meno Ježiš teda v prípade samotného Krista predznačuje hlbší význam. Nepripomína len to, že meno Ježiš značí Pán je záchrana, ale že Ježiš je sám Pán – Boh a že on zachraňuje človeka, a to tak, že ho vytrhne z otroctva hriechu.

Iné osoby v Novom zákone s menom Jésús

Zaujímavosťou je, že aj Nový zákon pozná niekoľko iných osôb, ktoré majú meno Ježiš, resp. *Jésús*. Ako prvý

sa spomína Ježišov predok, syn Eliezera (Lk 3,29). Druhý *Jésús*, známejší pod menom Barabáš (v preklade „syn otca“), bol povstalec a vrah (porov. Mk 15,7). Jeho spolu s Ježišom Mesiášom ponúka Pilát ľudu na výber (porov. Mt 27,16-17). Zaiste, rovnaké mená spôsobili u odpisovačov to, že v mnohých rukopisoch radšej nepomenovali tohto povstalcu menom *Jésús*, ale len Barabáš. V Skutkoch apoštolov sa spomína istý čarodejník Elymus, Barjezu („syn *Jésúsa*“; porov. Sk 13,6-8). Štvrtý a posledný človek s menom *Jésús* je Pavlov spoľahlivý spolupracovník nazývaný aj Justus („spravodlivý“), ktorý bol Pavlovi potechou (porov. Kol 4,11). Je pozoruhodné, že okrem Ježiša – Pána – sú teda v Novom zákone ešte štyri osoby s menom *Jésús* – dvaja majú negatívny charakter a dvaja pozitívny. Posledný z nich, Justus, je príkladom činorodého robotníka na Božom kráľovstve.

Úcta k menu

Poškodiť meno iného človeka je hriech. Každý je na svoje meno citlivý. Opačne zasa, mať v úcte mená iných ľudí, znamená, mať v úcte ich samých. Meno teda v základnom zmysle slova zachycuje celú osobu. A tak mať v úcte mená iných, je vyjadrením úcty a lásky k nim. Mať úctu k Božiemu menu Pán je dokonca jedným z Desatora Božích prikázaní. A v tomto prikázaní ide aj o prejav úcty a lásky k Bohu Stvoriteľovi a Vysloboditeľovi.

Vráťme sa k menu Ježiš. Slová apoštola sv. Pavla Filipanom nádherne vyjadria to, čo sa v tradícii stalo živou vierou. Písal do Filíp, že Boh vo svojom záchrannom pláne povýšil Ježiša nad všetko a dal mu meno, ktoré je nad každé iné meno. Urobil to preto, „*aby sa na meno Ježiš zohlo každé koleno* v nebi, na zemi i v podsvetí a aby každý jazyk vyznával“, že Ježiš Mesiáš je Pán! I keď Pavlovi ide v tejto časti o meno Pán, nemôžeme sa pomýliť, ak urobíme ešte jeden krok od mena Pán – a to k menu Ježiš. Vzdanie úcty menu Ježiš nie je nikomu na poníženie, je to prejav našej

viery na slávu Boha Otca (porov. Fil 2,9-11).

Uctievanie mena Ježiš nie je magickou formulkou, ktorá zachráni od zlého. Uctievanie mena Ježiš v pravej viere – teda klaňanie sa Ježišovi ako človeku a Bohu v jednej osobe – je vierovyznaním a vzdávaním chvály Božej blahosklonnosti za jeho záchranný plán s nami.

Vzývať meno Ježiš znamená zohnúť sa a skloniť srdce pred tým, kto je Boh a človek s pokorným srdcom v jednej osobe. Vzývať Ježiša je modlitba dobrého lotra, ktorý prosí o záchranu: „Ježišu, spomeň si...!“ Ako Jozue previedol ľud do zaslúbenej zeme, tak Ježiš prevádza tých, ktorí k nemu volajú, do raja Božieho kráľovstva (porov. Lk 23,42). Ostáva iba na každom z nás, ako často budeme vzývať Ježiša ako Pána a vkladať do neho všetku svoju nádej! Netreba čakať len na 3. január, kedy je ľubovoľná spomienka Najsvätejšieho mena Ježiš. Vzývajte s nádejou: „Ježiš, spomeň si na nás!“

Blažej Štrba

Vzývat' meno Ježiš
znamená zohnúť sa
a skloniť srdce...

Obsah

Predslov	5
Čo Ti je Jordán, že sa naspäť obraciaš?	7
Jeruzalemský chrám – Boží dom v premenách času	15
Eliáš a Karmel	25
Proroctvo o narodení Emanuela, Kniežat'a pokoja	33
Čo hovoril prorok Micheáš o prvých Vianociach	41
Jób – predobraz Krista a vzkriesenia v našom živote	49
Bože môj, Bože môj, prečo...? (Ž 22)	57
Nárek vyjadrený v žalmoch je modlitbou dôvery (Ž 27) ..	65
Múdrosť a nádej do budúcich sychravých i slnečných dní	73
Meno Ježiš	81
Mysleli si, že je Ježišovým otcom	89
Príde Kristus, Spasiteľ náš, cestu mu pripravme	95
Ježiš Kristus v tele a Eucharistii – vrchol a dôsledok Božieho milosrdenstva a pokory	103
Ako skončil Poncius Pilát a jeho manželka	111
Niečo z Biblie o rodine	117
Ježiš dal Veľkej noci nový rozmer	127
Eucharistia a cena Ježišovej krvi na pozadí legendy o grále	137
Ovocie a jeho spracovanie v Biblii	143
Parfumy z čias Ježišovho pohrebu	149
Príroda je ako kniha poznávania múdrosti a krásy Boha	157
Zoznam pôvodných publikácií	165
Obsah	167

Biblické fragmenty

Jozef Jančovič a Blažej Štrba

Obálku navrhol Karol Hájiček
Grafická úprava a zalomenie textu Karol Hájiček
Jazyková úprava Zuzana Očkajáková

Cleopas

Vydalo občianske združenie Cleopas
Banská 28, 976 32 Baďín
www.cleopas.biblica.sk
Prvé vydanie, náklad 300 výtlačkov

ISBN 978-80-974092-0-3